

رابطه مهارت‌های اجتماعی، سبک‌های ابراز هیجان و بدریخت‌انگاری با عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان متوسطه اول شهرستان رودبار

شیوا امیدی^۱، لیلا مقتدر^{۲*}

تاریخ چاپ: ۹۶/۷/۱۵

تاریخ پذیرش: ۹۶/۳/۱۸

تاریخ دریافت: ۹۵/۱۲/۱۴

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: میزان پیشرفت و افت تحصیلی، یکی از ملاک‌های کارایی نظام آموزشی می‌باشد. کشف و بررسی متغیرهای تأثیرگذار بر عملکرد تحصیلی، به شناخت بهتر و پیش‌بینی متغیرهای مؤثر در مدرسه می‌انجامد. هدف از انجام پژوهش حاضر، تعیین رابطه بین مهارت‌های اجتماعی، سبک‌های ابراز هیجان و بدریخت‌انگاری با عملکرد تحصیلی در بین دانش‌آموزان بود.

شیوه مطالعه: این پژوهش از نوع همبستگی و جامعه آماری آن شامل کلیه دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه اول شهرستان رودبار در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ بود. تعداد این دانش‌آموزان ۴۰۰ نفر در دو مدرسه بود که با استفاده از جدول Morgan و Krejcie، ۱۲۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از پرسش‌نامه ابراز‌گری هیجانی King و Emmons (Emotional Expressiveness Questionnaire یا EEQ)، پرسش‌نامه مهارت‌های اجتماعی نوجوانان Inderbitzen و Foster (Teenage Inventory of Social Skills یا TISS) و پرسش‌نامه ترس از تصویر بدن Littleton و همکاران (Body Image Concern Inventory یا BICI) جمع‌آوری گردید. جهت ارزشیابی عملکرد دانش‌آموزان، از میانگین معدل دو ترم پیاپی آنان استفاده شد و معدل نمرات دو انحراف معیار پایین‌تر از ترم قبل به عنوان معیار افت تحصیلی قلمداد گردید. در نهایت، داده‌ها با استفاده از رگرسیون چند متغیره و همبستگی Pearson مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: یافته‌های آزمون تحلیل رگرسیون چند متغیره نشان داد که شاخص مهارت‌های اجتماعی توانست عملکرد تحصیلی را پیش‌بینی کند ($P < 0/010$). بر اساس نتایج همبستگی Pearson، ارتباط معنی‌داری بین مهارت اجتماعی و سبک‌های ابراز هیجان با عملکرد تحصیلی ($P < 0/010$) وجود داشت. همچنین، رابطه معنی‌داری بین بدریخت‌انگاری و عملکرد تحصیلی مشاهده شد ($P < 0/010$).

نتیجه‌گیری: با توجه به وجود رابطه معنی‌دار بین متغیرهای مهارت اجتماعی، سبک‌های ابراز هیجان و بدریخت‌انگاری با عملکرد تحصیلی، می‌توان جهت ارتقای عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان از متغیرهای روان‌شناختی نیز در کنار سایر تکنیک‌های آموزشی در مدارس و مراکز آموزشی بهره جست.

کلمات کلیدی: مهارت اجتماعی، هیجان، اختلالات بدریخت‌انگاری، عملکرد تحصیلی

ارجاع: امیدی شیوا، مقتدر لیلا. رابطه مهارت‌های اجتماعی، سبک‌های ابراز هیجان و بدریخت‌انگاری با عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان متوسطه اول شهرستان رودبار. مجله مطالعات بالینی دانشکده پزشکی افضلی پور ۱۳۹۶؛ ۲(۴-۳): ۶۹-۷۷.

۱- کارشناسی ارشد، گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران

۲- استادیار، گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران

نویسنده مسؤول: لیلا مقتدر

آدرس: رشت، پل طالشان، دانشگاه آزاد اسلامی، دانشکده علوم انسانی تلفن: ۰۹۱۱۲۳۰۳۰۷۱

مقدمه

نوجوانی دوره‌ای بحرانی در زندگی است و الگوهای رفتاری مهم که می‌تواند بر سراسر زندگی فرد تأثیرگذار باشد، در این دوران شکل می‌گیرد (۱). با توجه به پیچیدگی جوامع امروزی و عصر ارتباطات و تغییر در شیوه‌های زندگی، بسیاری از افراد به خصوص قشر نوجوان، توانایی مواجهه با مشکلات را ندارند و در مقابل آن متوقف می‌شوند (۲). پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، یکی از شاخص‌های مهم در ارزیابی آموزش و پرورش به شمار می‌رود (۳). عملکرد تحصیلی مقدار دانش و اطلاعات و مهارت‌های فرد است (۴).

فولادی مهارت‌های اجتماعی را «توانایی‌های روانی-اجتماعی برای رفتار انطباقی و مؤثر که افراد را قادر می‌سازد تا به طور اثربخشی با مقتضیات و چالش‌های زندگی روزمره مقابله کنند»، می‌داند (۵). از سوی دیگر، ابراز هیجان به معنای تلاش افراد برای تأثیر گذاشتن روی نوع، زمان و چگونگی تجربه و بیان، تغییر طول دوره یا شدت فرایندهای رفتاری، تجربی و یا جسمانی هیجان‌ها است (۶). طی میلیون‌ها سال سیستم هیجانی از ساقه مغز تکامل یافت و این موضوع تا حدودی به علت افزایش مهارت‌های لازم برای بقا در محیط‌های پیچیده‌تر می‌باشد (۷). سبک‌های ابراز هیجانی، به توانایی فهم هیجان‌ات، تعدیل تجربه هیجانی و بروز هیجان‌ات اشاره دارد (۸). اختلال بدریخت‌انگاری بدن به عنوان یک طبقه جدا از اختلالات وسواس فکری-عملی در نظر گرفته می‌شود. بیماران دارای اختلال بدریخت‌انگاری، از احساس ذهنی عمیق زشتی و جهمی از ظاهر خود، با وجود طبیعی بودن یا تا حدودی طبیعی بودن رنج می‌برند (۹). برخی از افراد و به ویژه نوجوانان، در زمینه تصویر بدن خود و ظاهرشان بیش از اندازه احساس نگرانی می‌کنند. این ترس و افکار منفی درباره ظاهر و وجود رفتارهای ناسازگار که با این ترس‌ها همپوشانی پیدا می‌کند، می‌تواند آغازی بر اختلال بدریخت‌انگاری بدن باشد (۱۰).

Chen به بررسی رابطه عملکرد تحصیلی و رفتار اجتماعی پرداخت. نتایج تحقیق وی، همبستگی مثبتی را بین عملکرد تحصیلی با رهبری اجتماعی، تحمل ناکامی، مهارت جرأت‌ورزی اجتماعی و نظر مثبت همسالان نسبت به فرد گزارش نمود (۱۱). نتایج پژوهش King نشان داد که ترکیب خودکنترلی و تنظیم هیجانی، با ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی و گشودگی ارتباط دارد (۱۲). Tylika با انجام مطالعه‌ای به این نتیجه رسید که دختران بدون توجه به وزن خود، تصویر ذهنی بدنی مناسبی ندارند و این امر نشان دهنده نگرانی و وجود اضطراب در آنان می‌باشد (۱۳). یافته‌های تحقیق Reich و همکاران حاکی از آن بود که آموزش مهارت‌های اجتماعی تکنیک‌های مکالمه‌ای، روابط بین فردی، دوست‌یابی، کنترل خشم، حل مسأله و ابراز وجود در جهت افزایش رفتارهای موافق اجتماعی، کفایت شخصی، عزت نفس و اعتماد به نفس تأثیر مثبتی دارد (۱۴). Clark در پژوهشی به این نتیجه دست یافت که با آموزش مهارت‌های اجتماعی، احساس خودکارآمدی فرد و در نتیجه، عملکرد او تقویت می‌گردد (۱۵).

بر اساس آنچه در مورد سبک‌های ابراز هیجان، بدریخت‌انگاری و عملکرد تحصیلی و اهمیت آن‌ها ذکر شد، می‌توان نتیجه گرفت که فقدان مهارت‌ها و توانایی‌های عاطفی، روانی و اجتماعی، افراد را در مواجهه با مسایل و مشکلات آسیب‌پذیر می‌نماید و آن‌ها را در معرض ابتلا به انواع اختلالات روانی و رفتاری قرار می‌دهد. از این‌رو، هدف از انجام مطالعه حاضر، بررسی رابطه بین مهارت‌های اجتماعی، سبک‌های ابراز هیجان و بدریخت‌انگاری بدنی با عملکرد تحصیلی در بین دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه شهرستان رودبار بود.

شیوه مطالعه

این پژوهش از نوع همبستگی بود و به روش توصیفی انجام شد. جامعه آماری تحقیق را کلیه دانش‌آموزان

پرسش‌نامه EEQ و مقیاس عاطفه Bradburn گزارش نمودند. ریفیعی‌نیا و همکاران ضریب Cronbach's alpha را برای کل مقیاس ۰/۶۸ و برای زیرمقیاس‌های آن به ترتیب ۰/۶۵، ۰/۵۹ و ۰/۶۸ گزارش کردند (۱۶). در پژوهش حاضر، ضریب Cronbach's alpha نمره کل، ۰/۷۲ به دست آمد. نمره هنجار و نقطه برش در بررسی حاضر ۴۸ می‌باشد.

پرسش‌نامه TISS توسط Inderbitzen و Foster در سال ۱۹۹۲ تهیه شد. این مقیاس دارای ۳۹ عبارت پنج‌گزینه‌ای است که آزمودنی پاسخ خود را در مورد هر عبارت در دامنه‌ای از «اصلاً صدق نمی‌کند» تا «همیشه صدق می‌کند» ابراز می‌نماید. نسخه اصلی این سیاهه از ۴۰ عبارت تشکیل شده که یکی از عبارات به دلیل عدم انطباق با فرهنگ ایران حذف شده است. عبارات این پرسش‌نامه در دو زمینه رفتارهای مثبت و منفی می‌باشد و هر عبارت شش گزینه دارد که از صفر تا ۵ نمره‌گذاری می‌شود. اگر فردی نمره بالاتری کسب کند، دارای مهارت اجتماعی بالاتری است و اگر نمره پایین‌تری از میانگین به دست آورد، دارای مهارت اجتماعی پایین می‌باشد. نمره ۹۸ به عنوان میانگین در نظر گرفته شد. دوران و همکاران پایایی پرسش‌نامه مذکور را با استفاده از ضریب Cronbach's alpha، ۰/۸۴ به دست آوردند (۱۷). نقطه برش در پژوهش حاضر، ۵۳ بود.

پرسش‌نامه BICI توسط Littleton و همکاران در سال ۲۰۰۵ طراحی گردید. این مقیاس حاوی ۱۹ ماده است که به بررسی نارضایتی و نگرانی فرد درباره ظاهرش می‌پردازد (۱۸). در پرسش‌نامه BICI از آزمودنی درخواست می‌شود تا در مورد هر یک از ماده‌ها، میزانی که آن ماده احساسات یا رفتارش را نشان می‌دهد، بر روی مقیاسی از ۱ تا ۵ درجه‌بندی کند. نمره کل پرسش‌نامه بین ۱۹ تا ۹۵ متغیر می‌باشد که کسب نمره بیشتر، نشان دهنده بالا بودن میزان نارضایتی از تصویر بدنی یا ظاهر فرد است.

دختر مقطع متوسطه اول شهرستان رودبار در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ تشکیل داد که تعداد آن‌ها ۴۰۰ نفر در دو مدرسه بود. نمونه‌ها به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای صورت گرفت. بدین ترتیب، ابتدا با مراجعه به اداره آموزش و پرورش، دبیرستان‌های دخترانه شناسایی گردید. سپس با قرعه‌کشی، یک ناحیه از میان نواحی آموزش و پرورش انتخاب شد. در مرحله بعد، از میان مدارس دخترانه ناحیه منتخب، دو مدرسه به قید قرعه انتخاب گردید و در نهایت، سه کلاس از هر مدرسه با کمک قرعه‌کشی انتخاب شد. سپس بر طبق جدول Morgan و Krejcie، ۱۲۰ نفر که واجد معیارهای ورود به پژوهش بودند، به عنوان نمونه برگزیده شدند. معیارهای ورود شامل علاقمندی به شرکت در مطالعه، نداشتن هرگونه اختلال جسمی یا روانی و تمایل به بهبود عملکرد تحصیلی بود. عدم رضایت والدین و معلمان جهت شرکت دانش‌آموز در مطالعه نیز به عنوان معیار خروج در نظر گرفته شد.

داده‌ها با استفاده از پرسش‌نامه ابرازگری هیجانی King و Emmons (Emotional Expressiveness Questionnaire یا EEQ)، پرسش‌نامه مهارت‌های اجتماعی نوجوانان Inderbitzen و Foster (TISS یا Teenage Inventory of Social Skills) و پرسش‌نامه ترس از تصویر بدن Littleton و همکاران (BICI یا Body Image Concern Inventory) جمع‌آوری گردید. جهت ارزشیابی عملکرد دانش‌آموزان، میانگین معدل دو ترم پیاپی آنان مورد استفاده قرار گرفت.

پرسش‌نامه EEQ برای اولین بار توسط King و Emmons در سال ۱۹۹۰ ساخته شد. این مقیاس از ۱۶ ماده در سه زیرمقیاس ابراز هیجان مثبت (۷ ماده)، ابراز صمیمیت (۵ ماده) و ابراز هیجان منفی (۴ ماده) تشکیل شده است که نمره بیشتر بیانگر ابرازگری هیجانی بالاتر می‌باشد. آن‌ها جهت بررسی روایی همگرا، همبستگی مثبت و معنی‌داری را بین

جدول ۱: ماتریس همبستگی رابطه باورهای مهارت‌های اجتماعی، سبک‌های ابراز هیجان و بدریخت‌انگاری با عملکرد تحصیلی

متغیر	مهارت اجتماعی	ابراز هیجان	بدریخت‌انگاری	عملکرد تحصیلی
مهارت اجتماعی	۱/۰۰۰			
سبک ابراز هیجان	*۰/۸۳۹	۱/۰۰۰		
بدریخت‌انگاری	-۰/۰۴۹	-۰/۱۰۷	۱/۰۰۰	
عملکرد تحصیلی	*۰/۴۹۵	*۰/۴۶۹	۰/۰۶۲	۱/۰۰۰

P < ۰/۰۱۰*

تشکیل دادند. میانگین سن دانش‌آموزان $۱۵/۸۱ \pm ۰/۸۷$ سال بود. بیشتر نمونه‌ها (۵۵/۰ درصد) فرزند اول خانواده بودند و پدرشان تحصیلات دیپلم (۴۴/۲ درصد) و مادرشان تحصیلات کارشناسی (۴۰/۰ درصد) داشتند. همچنین، شغل پدر اغلب شرکت‌کنندگان (۷۱/۰ درصد) آزاد و شغل مادر بیشتر نمونه‌ها (۵۴/۲ درصد) خانه‌دار بود.

نتایج ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش در جدول ۱ ارائه شده است. بر این اساس، ارتباط معنی‌داری بین مهارت اجتماعی ($P < ۰/۰۱۰$ ، $r = ۰/۴۹۵$)، سبک‌های ابراز هیجان ($P < ۰/۰۱۰$ ، $r = ۰/۴۶۹$) و بدریخت‌انگاری ($P < ۰/۰۱۰$ ، $r = ۰/۰۶۲$) با عملکرد تحصیلی وجود داشت. همچنین، رابطه معنی‌داری بین مهارت اجتماعی با سبک‌های ابراز هیجان ($P < ۰/۰۱۰$ ، $r = ۰/۸۳۹$) و بدریخت‌انگاری ($P < ۰/۰۱۰$ ، $r = -۰/۰۴۹$) مشاهده شد، اما رابطه بین سبک ابراز هیجان با بدریخت‌انگاری ($P > ۰/۰۱۰$ ، $r = -۰/۱۰۷$) معنی‌دار نبود.

بر اساس داده‌های جدول ۲، می‌توان نتیجه گرفت که در تبیین مهارت‌های اجتماعی از روی متغیرهای پیش‌بین، مجموع متغیرهای پیش‌بین، $R^2 = ۲۴/۲۴$ از واریانس متغیر ملاک را تبیین و پیش‌بینی کرد؛ یعنی متغیرهای پیش‌بین ۲۴ درصد نمره عملکرد تحصیلی را تبیین می‌نماید. این یافته نشان می‌دهد که این متغیر به صورت معنی‌داری قادر به پیش‌بینی عملکرد تحصیلی می‌باشد.

در پژوهشی در ایران، اعتبار و روایی مقیاس مذکور ۰/۹۰ به دست آمد. نمره برش در پژوهش آنان، ۶۵ بود. همچنین، معدل کل دانش‌آموزان نیز بیانگر شاخص عملکرد تحصیلی (۲۰-۱۸ عالی، ۱۷-۱۵ خوب، ۱۴-۱۲ متوسط و ۱۱-۱۰ ضعیف) آن‌ها بود. خصوصیات روان‌سنجی این ابزار در جامعه ایرانی نیز رضایت‌بخش گزارش شد (۱۸).

پس از هماهنگی با نهادهای مرتبط و کسب اجازه‌های حقوقی لازم برای انجام تحقیق، نمونه‌گیری انجام شد. پس از مشخص شدن نمونه‌ها، برای شرکت در پژوهش اطلاعات مرتبط با هدف پژوهش و در صورت توافق با اهداف پژوهش، رضایت نامه آگاهانه در اختیار آن‌ها قرار داده شد و ذکر گردید که اطلاعات به صورت محرمانه باقی خواهد ماند و در صورت تمایل، شرکت‌کنندگان از نتایج پژوهش مطلع خواهند شد. با توجه به فرضیه‌های مطرح شده و متغیرهای مطالعه، از آمار توصیفی شامل فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار و از آمار استنباطی رگرسیون چند متغیره استفاده گردید. سپس داده‌ها در نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۸ (version 18, SPSS Inc., Chicago, IL) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

بر اساس یافته‌های به دست آمده، بیشتر مشارکت‌کنندگان (۵۲/۵ درصد) را دانش‌آموزان پایه دوم

جدول ۲: خلاصه مدل رگرسیون، تحلیل واریانس و مشخصه‌های آماری رگرسیون عملکرد تحصیلی بر متغیرهای پیش‌بین

گام	مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آماره F	P	R	R ²	ΔR ²
۱	رگرسیون	۴۷/۵۹	۱	۴۷/۵۹	۳۸/۲۰	۰/۰۰۱	۰/۴۹۵	۰/۲۴۵	۰/۲۳۸
	باقی‌مانده	۱۴۶/۹۹	۱۱۸	۱/۲۴					

جدول ۳: ضرایب رگرسیون گام به گام عملکرد تحصیلی روی متغیرهای پیش‌بین

متغیرها	B	خطای استاندارد b	β	t	P
عدد ثابت (a)	۱۴/۸۰	۰/۲۲۷	-	۶۱/۱۰	< ۰/۰۰۱
مهارت‌های اجتماعی	۰/۴۹	۰/۰۰۸	۰/۴۹۵	۶/۱۸	< ۰/۰۰۱

خودکارآمدی دانش‌آموزان (۲۷)، Reich و همکاران (۱۴)، Edna (۲۸)، Schwartz و همکاران (۲۹)، Kvaalem و همکاران (۳۰)، Chen (۱۱)، King (۱۲)، Abramowitz (۳۱) و Loeb (۳۲) نتایج همسویی را نشان داد.

بایرامی و مرادی در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که آموزش مهارت‌های اجتماعی منجر به بهبود نگرش، جرأت‌مندی، مدیریت استرس و خودکارآمدی دانش‌آموزان می‌شود و این تغییر در طول زمان خود پایدار می‌ماند. در نتیجه، آموزش مهارت‌های اجتماعی موجب ارتقای کفایت اجتماعی می‌گردد (۲۷).

نتایج پژوهش Edna حاکی از آن بود که آموزش مهارت‌های اجتماعی همچون مهارت حل مسأله و ارتباطات مؤثر، توانایی برای حل مشکل و استفاده مؤثر از حمایت‌های اجتماعی را افزایش می‌دهد (۲۸).

Bardone-Cone و همکاران در مطالعه خود که بر روی مردان مراجعه کننده به باشگاه بدنسازی انجام دادند، رابطه بین عوامل چاقی و چگونگی نگرش فرد نسبت به بدن خویش را بررسی نمودند. نتایج تحقیق آن‌ها ارتباط معکوسی را بین نگرش مثبت فرد نسبت به بدن خویش با عوامل چاقی نشان داد (۳۳).

در تبیین این نتیجه باید گفت که داشتن مهارت اجتماعی و ابراز هیجان بالا و کنترل شده در موقعیت مناسب، سبب می‌شود که افراد تحت شرایط استرس‌زا آرامش خود را حفظ کنند. با توجه به این که شخصیت انسان در طی سال‌های کودکی و نوجوانی شکل می‌گیرد، در خانواده‌هایی که از ثبات برخوردار هستند، روابط نزدیک والدین به کودک وجود دارد و

ضرایب رگرسیون استاندارد نشده و استاندارد شده و بررسی معنی‌داری این ضرایب در جدول ۳ ارائه شده است. با توجه به داده‌ها، اثر باورهای مهارت‌های اجتماعی بر عملکرد تحصیلی، ۰/۴۹ به دست آمد. آماره t این اثر، ۶/۱۸ می‌باشد که در سطح ۰/۰۰۱ مثبت و معنی‌دار بود. با توجه به این یافته‌ها، می‌توان گفت که با افزایش مهارت‌های اجتماعی، میزان عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان افزایش می‌یابد.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که از بین متغیرهای پژوهش، متغیر مهارت اجتماعی توانسته است متغیر عملکرد تحصیلی را پیش‌بینی کند. نتایج به دست آمده با یافته‌های مطالعات ژیانپور در بررسی رابطه مؤثر آموزش مهارت اجتماعی بر جراحی زیبایی (۱۹)، حسینی‌نسب و همکاران در بررسی رابطه آموزش مهارت‌های اجتماعی در کاهش رفتارهای خودتخریبی دانش‌آموزان (۶)، محمدخانی در بررسی اثر آموزش مهارت‌های اجتماعی بر میزان عزت نفس دانش‌آموزان نابینا (۲۰)، صالحی و همکاران در بررسی رابطه بین راهبردهای ابراز هیجان با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان (۲۱)، حیدری و همکاران در بررسی بررسی تحلیلی ترس از تصویر بدنی و پرخاشگری در دانش‌آموزان دبیرستانی دختر و پسر (۲۲)، شاکری و همکاران در بررسی اثر بدریخت‌انگاری بر عملکرد تحصیلی (۲۳)، عظیم‌زاده و همکاران در بررسی بدریخت‌انگاری دختران دانشجو در مقایسه با پسران (۲۴)، غفاری (۲۵) و بیابانگرد در بررسی رابطه عزت نفس با عملکرد تحصیلی (۲۶)، بایرامی و مرادی در بررسی اثر آموزش مهارت‌های اجتماعی بر

والدین با فرصت‌های بی‌شماری که برای فرزندان خود فراهم می‌کنند، زمینه لازم را برای زندگی موفقیت‌آمیز آنان تدارک می‌بینند و می‌توانند واکنش‌های عاطفی مناسب را در آنان شکل دهند. بیشتر کودکان خصومت زیادی حتی خشونت را در تعامل بین والدینشان تجربه کرده‌اند. با این حال، دانش درباره این که چطور انسان‌ها با یکدیگر برخورد می‌کنند، نشان دهنده عمده‌ترین مشاهدات جمعی آنان درباره تعاملات و رویارویی والدینشان با سایر افراد و اعضای خانواده خود می‌باشد.

بر اساس نتایج پژوهش حاضر، بین متغیرهای مهارت اجتماعی و سبک ابراز هیجان با عملکرد تحصیلی رابطه معنی‌داری وجود داشت. بنابراین، باید گفت که روابط والدین و فرزند در تثبیت و حفظ عواطف از اهمیت زیادی برخوردار است؛ چرا که این رابطه زمینه اصلی برای اجتماعی شدن کودکان محسوب می‌شود. پس الگوی شخصیتی خانواده چارچوب قابل توجهی را برای بررسی تعاملات، عواطف و روابط فرزندان در خانواده فراهم می‌کند. افزایش استقلال در کودکی به طور معنی‌داری با افزایش کنترل موفق فرد در موقعیت‌های گوناگون همراه است. فرد کمتر تمایز یافته یا بیشتر عاطفی، واکنشی است و بیشتر انرژی خود را به سمت تجربه و شدت احساساتش متوجه می‌سازد. چنین فردی مشکل است که در پاسخ به عاطفه دیگران آرام باقی بماند. در واقع، او در دام دنیای عاطفی افتاده است.

از طرف دیگر، بین عملکرد تحصیلی و بدریخت‌انگاری نیز ارتباط معنی‌داری مشاهده شد. عواملی همچون جنسیت (۳۴)، نگرش خانواده (۳۵) و سطوح آگاهی نوجوانان در این زمینه دخالت دارند. اگرچه با ارتقای سطوح دانش دختران و خانواده‌های آنان، مسأله ظاهر و تصویر بدنی در مقایسه با سایر مسائلی از جمله ویژگی‌های شخصیتی و سلامت

اخلاقی، نقش کم‌رنگ‌تری می‌یابد و به اندازه قبل مورد توجه قرار نمی‌گیرد، اما در عین حال تغییر نگاه جامعه و امکان وجود تغییر در ظاهر با استفاده از جراحی‌های زیبایی، موجب شده است که تصویر بدنی امروزه در دختران بر عملکردهای اجتماعی آنان از جمله عملکرد تحصیلی تأثیر منفی داشته باشد. Adler یکی از عوامل مؤثر در احساس حقارت را کهتری واقعی یا روانی بدنی می‌داند. وی معتقد است که نقص بدنی می‌تواند بر رشد شخصیت اثر بگذارد و فرد را برای جبران این نقص یا ضعف به تلاش وادار سازد (۳۶). بنابراین، چه بسا بدریخت‌انگاری ممکن است موجب تمرکز روی مسایل ظاهری شود و موجبات کاهش عملکرد تحصیلی را فراهم آورد.

از جمله محدودیت‌های مطالعه حاضر، تداخل زمان تکمیل پرسش‌نامه‌ها با ساعات درسی دانش‌آموزان و عدم امکان تعمیم نتایج به دست آمده به دانش‌آموزان پسر و سایر مقاطع تحصیلی می‌باشد. همچنین، با توجه به تأثیر فرهنگ بر ابراز هیجان، مهارت اجتماعی و بدریخت‌انگاری، اجرای تحقیق فقط در یک شهر قابلیت تعمیم‌پذیری ضعیفی برای تعمیم نتایج به کل کشور پیدا می‌کند. با توجه به این که پژوهش بر روی افراد عادی صورت گرفت، انجام مطالعه مشابهی بر روی افرادی که مبتلا به اختلال در تصویر تن هستند، می‌تواند مقایسه خوبی با مطالعه حاضر باشد.

به طور کلی، باید گفت که پرداختن به تظاهرات بدنی علاوه بر تأثیرات جسمانی و فیزیولوژیک در دانش‌آموزان، دارای اثرات روانی همچون افزایش عزت نفس و خودپنداره آن‌ها نسبت به خود می‌شود و این مسأله می‌تواند بر نگرش افراد نسبت به کیفیت زندگی مؤثر باشد. بنابراین، طراحی مداخلاتی در جهت تغییر نگرش دانش‌آموزان مانند برگزاری کارگاه‌های آموزشی در این زمینه، می‌تواند موجب رضایت خاطر و ارتقای عملکرد تحصیلی آنان شود.

تشکر و قدردانی

اداره آموزش و پرورش شهرستان رودبار تشکر و قدردانی به عمل می‌آورند. همچنین، از کلیه عزیزانی که در انجام این مطالعه همکاری نمودند، سپاسگزاری می‌گردد.

پژوهش حاضر برگرفته از پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد با کد ۶۱۳۲۰۷۰۵۹۴۲۰۱۶، مصوب دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت می‌باشد. بدین‌وسیله نویسندگان از حمایت‌های معاونت پژوهشی دانشگاه و

References

- Kim HS, Sherman DK. Express yourself: culture and the effect of self-expression on choice. *J Pers Soc Psychol* 2007; 92(1): 1-11.
- Habibi N. The relationship between social skills and individual-social adjustment in high school students in Tehran [MSc Thesis]. Tehran, Iran: Science and Research Branch, Islamic Azad University; 2013. [In Persian].
- Farmahini Farahani MT. The relationship of locus of control, extraversion neuroticism with the academic achievement of Iranian students [PhD Thesis]. Sydney, Australia: The University of New South Wales; 2014.
- Malek Makan M. Mother's attitude toward child-rearing practices with self-regulatory learning and academic achievement in third grade high school students in the academic year of 77-76 [MSc Thesis]. School of Psychology and Educational Sciences, Tehran Teacher Training University; 2011. [In Persian].
- Fuladi E. Consultation of counterparts; prospects, mental health concepts and skills. Tehran, Iran: Tolo Danesh; 2002. [In Persian].
- Mostalemi F, Hoseinian S, Yazdi SM. The effect of teaching social skills on increasing of self-confidence in blind-Girls Narjes High school in Tehran in 1381. *Journal of Exceptional Children* 2006; 5 (4): 437-50.
- Mennin DS, Holaway RM, Fresco DM, Moore MT, Heimberg RG. Delineating components of emotion and its dysregulation in anxiety and mood psychopathology. *Behav Ther* 2007; 38(3): 284-302.
- Kalat JW. Physiologic psychology. Trans. Seyyed Mohammadi Y. Tehran, Iran: Ravan Publications; 2010.
- American Psychiatric Association. Diagnostic and statistical manual of mental disorders (DSM-5®). Washington, DC: American Psychiatric Pub; 2013.
- Reese HE, McNally RJ, Wilhelm S. Probabilistic reasoning in patients with body dysmorphic disorder. *J Behav Ther Exp Psychiatry* 2011; 42(3): 270-6.
- Chen H. School achievement and social behaviors: across-lagged regression analyses. *Acta Psychologica Sinica* 2001; 33(06): 53-7.
- King LA. Ambivalence over emotional expression and reading emotions in situations and faces. *J Pers Soc Psychol* 1998; 74(3): 753-62.
- Tylka TL. Refinement of the tripartite influence model for men: Dual body image pathways to body change behaviors. *Body Image* 2011; 8(3): 199-207.
- Reich WA, Wagner-Westbrook BJ, Kressel K. Actual and ideal conflict styles and job distress in a health care organization. *J Psychol* 2007; 141(1): 5-15.
- Clark DA. Cognitive behavioral therapy for OCD and phenomenology of. *OCD. Journal of Psychiatric Annals* 2004; 19(2): 67-73.
- Rafieinia P, Rasoulzadeh Tabatabaei SK, Azad Falah P. Relationship between emotional expression styles and general health in college students. *Journal of Psychology*; 2006; 10(1): 84-105.
- Douran B, Azad Falah P, Ezhehei J. Relationship between playing video-computer games and social skills in adolescents. *Journal of Psychology* 2002; 6(1): 4-17. [In Persian].
- Sajadi Nezhad M, Mohamadi N. Psychometric indices of body image worries questionnaire and BMI, body image and self-esteem model test in adolescent girls [Thesis]. Shiraz, Iran: Shiraz University; 2005. [In Persian].
- Zhianpur M. Investigating the Sociological Factors Affecting the Performing of Cosmetic Surgery in Isfahan City [Thesis]. Isfahan, Iran: University of Isfahan; 2007. [In Persian].
- Mohammad Khani S. Problem solving and effective decision making. Tehran, Iran: Tolo Danesh Publications; 2012. [In Persian].
- Salehi A, Baghban I, Bahrami F, Ahmadi A. The effect of emotion regulation training based on dialectical behavior therapy and gross process model on symptoms of emotional problems. *Zahedan J Res Med Sci* 2012; 14(2): 49-56. [In Persian].
- Heidari M, Eskandari Sabzi H, Nezarat S, Mojadam M, Sarvandian S, Shabani S, et al. An analytical survey on the fear of body image and aggression in girl and boy high school students. *J Urmia Nurs Midwifery Fac* 2017; 14(10): 837-46.

23. Shakeri J, Abdoli N, Kalantari S, Nasser S. Frequency of somatoform disorders among Farabi hospital referrals in Kermanshah during 1996-2006. *J Kermanshah Univ Med Sci* 2010; 14(2): 156-60. [In Persian].
24. Azim Zadeh U, Razavi A, Moharri M. Investigating the relationship between disturbed eating's and body examination behaviors in students of Islamic Azad University of Arsanjan Branch. *Knowledge & Research in Applied Psychology* 2010; 11(42): 128-38. [In Persian].
25. Ghaffari M. The relationship between self-esteem and academic achievement of high school students in Mashhad [MSc Thesis]. Tonekabon, Iran: Tonekabon Branch, Islamic Azad University; 2015. [In Persian].
26. Biyabangard E. The relationship between self-esteem, achievement motivation, and academic achievement among high schools at third grade level in Tehran. *Journal of Psychological Studies* 2006; 1(4-5): 131-44. [In Persian].
27. Bayrami M, Moradi AR. The effect of teaching social skills on competence of students (Feiner model). *Journal of Psychology* 2007; 1(4): 47-67. [In Persian].
28. Edna B. Cognitive behavioral therapy of obsessive-compulsive disorder. *Dialogues Clin Neurosci* 2010; 12(2): 199-207.
29. Schwartz DJ, Phares V, Tantleff-Dunn S, Thompson JK. Body image, psychological functioning, and parental feedback regarding physical appearance. *Int J Eat Disord* 1999; 25(3), 339-343.
30. Kvaalem IL, von Soest T, Roald HE, Skolleborg KC. The interplay of personality and negative comments about appearance in predicting body image. *Body Image* 2006; 3(3): 263-73.
31. Abramowitz JS. Variants of exposure and response prevention in the treatment of obsessive-compulsive disorder: A meta-analysis. *Behav Ther* 1996; 27(4): 583-600.
32. Loeb SJ, Steffensmeier Darrell, Kassab C. Predictors of Self-Efficacy and Self-Rated Health for Older Male Inmates. *J Adv Nurs* 2011; 67(4): 811-20.
33. Bardone-Cone AM, Cass KM, Ford JA. Examining body dissatisfaction in young men within a biopsychosocial framework. *Body Image* 2008; 5(2): 183-94.
34. Abbott BD, Barber BL. Embodied image: Gender differences in functional and aesthetic body image among Australian adolescents. *Body Image* 2010; 7(1): 22-31.
35. Elias H, Ahyuddin R, Li J. Adjustment amongst first year students in a Malaysian University. *European Journal of Social Sciences*, 2009; 8(3): 496-505.
36. Schultz DP, Schultz SE. *Personality Theories Trans.* Seyyed Mohammadi Y. Tehran, Iran: Virayesh Publications; 2015. [In Persian].

The Relationship between Social Skills, Emotional Expression Styles, and Body Dysmorphia with Academic Performance among School Students in Rudbar City, Iran

Shiva Omid¹, Leila Moghtader^{2*}

Received: 04 Mar. 2017

Accepted: 08 June 2017

Published: 07 Oct. 2017

Original Article

Abstract

Background: The degree of progression and academic failure is one of the criteria of the efficiency of the educational system. The main purpose of this study was to determine the relationship between social skills, emotional expression styles, and body dysmorphia with academic performance among students.

Methods: This was a correlational research and its statistical population consisted of all girl high school students in Rudbar City, Iran, in the academic year of 2015-2016. From 400 students in two schools in Rudbar, using Krejcy and Morgan table, 120 were selected. The research tools were King and Emmons Emotional Expressiveness Questionnaire (EEQ), Inderbitzen and Foster Teenage Inventory of Social Skills (TISS) Questionnaire, and Littleton Thoughts Body Image Concern Inventory (BICI) questionnaire. To evaluate the performance of students, the mean of their two consecutive semesters was used, and the average of the scores of two standard deviations below the previous semester was considered as the criterion of academic failure. The data were analyzed using multivariate regression and Pearson correlation coefficient methods.

Results: The multivariate regression model showed that social skills index were able to predict academic performance ($P < 0.010$). Pearson correlation coefficient showed that there was a significant relationship between social skills and emotional expression styles with academic performance ($P < 0.010$). However, there was significant relationship between body dysmorphia and academic performance ($P < 0.010$).

Conclusion: Regarding the existence of a significant relationship between social skills, emotional expression styles, and body dysmorphia with academic performance, it is possible to use psychological variables in addition to other educational techniques in schools and educational centers to improve academic performance among students.

Keywords: Social skills, Expressed emotion, Body dysmorphic disorders, Academic performance

Citation: Omid S, Moghtader L. **The Relationship between Social Skills, Emotional Expression Styles, and Body Dysmorphia with Academic Performance among School Students in Rudbar City, Iran.** Afzalipour J Clin Res 2017; 2(3-4): 69-77.

1- Department of Psychology, School of Humanities, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran

2- Assistant Professor, Department of Psychology, School of Humanities, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran

Corresponding Author: Leila Moghtader

Email: moghtaderleila@yahoo.com

Address: Department of Psychology, Islamic Azad University, Pole Taleshan, Rasht, Iran Tel: +98 9112303071